

8.1.

Projekt

z dnia 15 marca 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PANKI**

z dnia 23 marca 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) Rada Gminy Panki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji na lata 2023-2025 Gminny Program Wspierania Rodziny stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Panki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy

Urszula Bujak

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2023-2025

Marzec 2023 ROK

I. WSTĘP

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025” został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Głównym celem Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający prawidłowemu jej rozwojowi w gminie Panki. Program wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne.

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to niezmiernie ważne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności.

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego. Jest podstawą życia społecznego ponieważ dostarcza społeczeństwu nowych członków oraz najlepiej kształtuje człowieka, przez co decyduje o jakości członków społeczeństwa. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie codziennych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. nałogi, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie obowiązków).

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków ale też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które bardzo często powodują rozpad rodziny.

Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny, do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te bardzo często wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Ważne jest aby nie zastępować i nie wyręczać rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo wychowawczej ale wspierać i pomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Podstawą działań ujętych w Programie są akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn.zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165z późn. zm));

5) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.).

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Diagnoza dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w gminie Panki w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza obejmuje dane uzyskane od podmiotów i instytucji działających na rzecz wspierania rodziny, między innymi z:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pankach,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku,
- Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pankach,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach.

Charakterystyka środowiska lokalnego w obszarze pomocy społecznej.

Na koniec 2022 roku liczba mieszkańców gminy Panki wynosiła 4 947, z tego: kobiet 2 515 oraz mężczyzn 2 432. W grudniu 2022 r. liczba osób bezrobotnych wynosiła 117, w tym kobiet 60 i 57 mężczyzn, z prawem do zasiłku było 22 osób, w tym 10 kobiet i 12 mężczyzn.

Ze świadczeń z ustawy o pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródło finansowania skorzystało 199 osób. Głównym celem pomocy społecznej jest zaspakajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w 2022 roku było ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie. Powody ubiegania się o pomoc przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Powody przyznania pomocy w roku 2022

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	30	83
Bezdomność	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	8	47
Bezrobocie	13	30
Niepełnosprawność	17	32
Długotrwała lub ciężka choroba	23	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	5	14
Alkoholizm	11	23
Sytuacja kryzysowa	1	4

Przedstawione dane ukazują, że dominującym czynnikiem przyznania pomocy w 2022 roku było ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. Ta tendencja utrzymuje się już od kilku lat, co wydaje się zrozumiałe z uwagi na fakt, że gmina Panki jest gminą rolniczą. Niedostateczna ilość miejsc pracy, niski poziom kwalifikacji i wykształcenia, uzależnienia decydują o wysokiej liczbie klientów pozostających bez pracy. Równie wysoko w tej statystyce przedstawia się problem długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności i bezrobocia.

W celu zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej i wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zachodzi konieczność udzielenia daleko idącego wsparcia tym rodzinom, w związku z czym opracowany został Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023- 2025.

Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny.

Realizacja zadań w Gminie Panki w zakresie wspierania rodziny

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach realizuje zadanie wspierania rodzin co zostało ujęte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 oraz w corocznych sprawozdaniach z realizacji w/w Programu. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pankach jeżeli zachodzi taka potrzeba jest zatrudniony asystent rodziny. Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierana; wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i jej członkom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny, podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej. Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Do efektów pracy asystenta rodziny należałoby zaliczyć między innymi:

- podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych,
- nabycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz rozsądnego dysponowania budżetem domowym przez rodziny objęte wsparciem asystenta,
- podjęcie terapii leczenia uzależnień przez członków rodziny dotkniętych problemem nadużywania alkoholu i innych substancji uzależniających,
- poprawę sytuacji materialno – bytowej rodzin,
- aktywizację zawodową osób pozostających poza rynkiem pracy,
- poprawę relacji rodzinnych,
- podjęcie leczenia psychiatrycznego,
- podniesienie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych,
- podniesienie kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnej rodzin,
- powrót dzieci do rodziny naturalnej,
- odzyskanie władzy rodzicielskiej.

W przypadku kiedy rodzice biologiczni nie mogą pełnić władzy rodzicielskiej, wówczas opieka nad dziećmi sprawowana jest w formie pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej, organizowanej przez powiat. W momencie przekazania dzieci poza rodzinę naturalną asystenci rodzin podejmują działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego przy współpracy rodzin naturalnych z koordynatorem pieczy zastępczej.

Partycypacja w kosztach umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny programu

Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- 1) Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
Zadania:
 - systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą GOPS.
- 2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
Zadania:
 - aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia;
 - dostarczanie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłek stały, okresowy, celowy, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, świadczenie wychowawcze);
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole;
 - udzielanie dzieciom stypendiów i zasiłków szkolnych;
 - współfinansowanie wypoczynku dzieciom;
 - zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej;
 - współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie gminy Panki zajmujących się pomocą rodzinie;
 - monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.
- 3) Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
Zadania:
 - wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny;
 - podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym;
 - organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnym dzieciom;
 - umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, pedagog, logopeda, prawnik.
- 4) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywaniu już istniejących.
Zadania:
 - współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną;
 - pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami;
 - pomoc rodzinom dotkniętym przemocą;
 - zapewnienie wsparcia poprzez asystenta rodziny według potrzeb.
- 5) Wdrażanie nowych metod pracy z rodziną i dzieckiem.
Zadania:
 - podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z rodziną w celu podniesienia ich kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

IV. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Przewidywane formy działania w ramach realizacji celów Programu:

- 1) systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej,
- 2) edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wczesna interwencja w tych rodzinach,
- 3) wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- 4) wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez prace socjalną z rodziną,
- 5) upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczne poradnictwo.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Panki, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, do dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej oraz do rodzin, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI. PODMIOTY FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE GMINY ŚWIADCZĄCE POMOC W OPIECE NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Na terenie gminy Panki funkcjonują następujące instytucje świadczące pomoc w opiece nad dzieckiem i rodziną:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach,
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pankach,
- 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Pankach,
- 4) Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Pankach,
- 5) Placówki Oświatowe.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Na terenie gminy Panki Program realizowany będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach we współpracy z jednostkami i organizacjami takimi jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat Policji w Krzepicach,
- Sąd Rejonowy w Częstochowie,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kłobucku,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Placówki kulturalne,
- Placówki oświatowe,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku.

VIII. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

Spodziewane efekty realizacji Programu to przede wszystkim:

- 1) poprawienie funkcjonowania rodzin z problemami poprzez zrealizowanie celu głównego i celów szczegółowych,
- 2) podniesienie jakości świadczonych usług przez jednostki zaangażowane w Program,
- 3) gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną,
- 4) poprawa sytuacji dziecka w środowisku rodzinnym i szkolnym,
- 5) podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców,

- 6) wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych celów. Szczególne znaczenie ma tu montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł:

- budżet gminy,
- budżet państwa,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych,

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pankach. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym, będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy Panki roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

XI. PODSUMOWANIE

Gmina Panki od wielu lat realizuje zadania związane z pomocą na rzecz rodzin i dzieci, a od 2013 roku realizuje poprzez Gminny Program Wspierania Rodziny który jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Panki na lata 2023-2030. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Panki oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca instytucji i podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu naszej gminy.

UZASADNIENIE

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.

Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież w taki sposób aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przywrócenie im zdolności do wypełniania tych funkcji opiekuńczo-wychowawczych w sytuacjach, gdzie dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną.

Aby skutecznie realizować powyższe zadania konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzania się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymulować aktywność własną, wyzwalając potencjał i pozwalając na uczenie się nowych umiejętności.

Wójt Gminy

Urszula Bujak